

Senát Parlamentu České republiky
Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice
Veřejné slyšení VVVKLPP

Nová maturitní zkouška

Přepis stenozáznamu ze dne 11. června 2013

V Ý T A H

(Mezitulky MČ)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Vítám vás na veřejném slyšení k problematice školství. Paradoxně to bude tentokrát ke státní maturitě. Rada z vás již se tady zúčastnila v minulosti a já si dovoluji hned na začátku konstatovat: kdyby byly připomínky, které byly vzneseny na půdě Senátu Parlamentu České republiky vyslyšeny, tak možná bychom si řadu problémů mohli odpustit, které se objevily v prvních dvou letech maturitní zkoušky. ...

A vzhledem k tomu, že o státní maturitu a její podobu má zájem i Jednota českých matematiků a fyziků, snaží se i hodně promlouvat do podoby státní maturity, tak první příspěvek právě bude předsedy Jednoty českých matematiků a fyziků pana doktora Kubáta a já ho tímto prosím, jestli by přešel k pultíku. Ti, kteří budou hovořit přímo od pultíku, tak tam máte takový zelený obdélníček; ten, když zmáčknete, tak se rozsvítí červeně mikrofon a můžete hovořit. Pak ho prosím zase vypněte. A poté v diskusi panelisté už můžou mluvit z místa a nemusí chodit k pultíku. Můžou si zapnout mikrofon přímo před sebou. Pane doktore, máte slovo.

RNDr. Josef Kubát, předseda Jednoty českých matematiků a fyziků:

Přeji hezký den, vážení přítomní.

Jednota českých matematiků a fyziků

Dovolte mi úvodem předeslat, že Jednota českých matematiků a fyziků, která byla založena 28. března 1862 a právě na den si v loňském roce připomněla 150. výročí svého založení v pražském Karolinu, má po celou dobu existence v podstatě neměnné cíle: zlepšovat výuku matematiky a fyziky na školách všech typů, připravovat učebnice matematiky a fyziky, motivovat žáky a studenty ke studiu přírodovědných a technických oborů, vyhledávat talenty, pečovat o ně, podporovat a rozvíjet matematiku, fyziku a další technické obory jako vědu.

Vzdělávání

Současný stav našeho školství nepokládáme za dobrý, a proto jsme předložili návrh na uspořádání tohoto veřejného slyšení v Senátu. Chci se zaměřit ke čtyřem problémům. Za prvé nejprve ke všeobecnému vzdělávání. Vzdělanost země je znakem jejího zdraví a prosperity. Úloha všeobecného vzdělávání je nezastupitelná. Je to hlavně úkol základních a středních škol. Právo na vzdělávání mají všichni občané. Je to důležité i pro celou společnost. Právo na vzdělání nelze nikomu zaručit. Nemá-li žák zájem, potřebnou vůli, vzdělanost mu nikdo nevdechne. Oprávněně mluvíme o klesající úrovni znalostí našich žáků. Co je příčinou? Příčin je mnoho, často spolu souvisejí. Je třeba je odstraňovat promyšleně a komplexně. Podle mého názoru je jednou z příčin zavedení RVP (Rámcové vzdělávací programy) a ŠVP (Školní vzdělávací programy), celkově příliš liberální prostředí a nekonceptnost školské politiky po roce 1989. Jen od roku 2000 Ministerstvo školství předložilo čtyři dlouhodobé záměry naší výchovně vzdělávací soustavy - v letech 2002, 2005, 2007 a poslední 2011. Zrušení osnov pro jednotlivé typy a obory škol bylo učiněno bez vědeckých nálezů a zjištění, nebylo konzultováno s učitelskou veřejností, bylo nařízeno shora. Naučme se přiznat chyby, a když se něco nepovede, vraťme se k tomu osvědčenému, k tomu, co fungovalo. Dnes je často škola posuzována podle toho, kolik má interaktivních tabulí, do kolika projektů jsou žáci školy zapojeni. V dnešní době jsou až příliš často vyslyšeni jedinci a různé iniciativní skupiny. Mnozí experti, kteří asi o škole a vzdělávání potřebný přehled nemají, kritizují, že na školách je dril, navrhují slovní hodnocení žáků apod. Škola bez námahy je jednoznačně nepotřebná. Škola se bez jistého minima drilu nikdy neobejde. Aby mohl žák s učitelem, se spolužáky komunikovat, musí znát pojmy, jejich souvislosti. Komunikace a vyjadřování žáků jsou na velmi slabé úrovni. Je to mimo jiné i daň novodobé počítačové techniky, kdy mnoho žáků spoléhá, že znalosti jsou v konečných prstech na klávesnici. Ve školství máme krizi. Jak se projevuje? Žáci mají stále slabší výsledky. Kdyby se použily písemné testy přijímacích zkoušek před 15-20 lety, mnoho uchazečů o vysokoškolské studium by nebylo přijato na vysoké školy. Klesá motivace žáků, žáky studium nezajímá, klesá autorita školy a učitele, narůstá napětí na školách, horší se vztahy mezi učitelem a žákem, roste agresivita žáků. Příčiny? Je to příliš mnoho rychlých a nepřipravených změn. S podílem všeobecného vzdělávání jsme na jednom z posledních míst zemí EU.

Učitelé

Za druhé, příprava učitelů. Na školách musíme bojovat proti dvěma věcem. Proti lenosti žáků - je to věcí hlavně žáka, jeho pracovitosti a zodpovědnosti v jeho přípravě a přístupu ke studiu a stejně tak musíme bojovat proti nudě ve třídě. A to je věcí učitelů. Odborná i lidská mdlost některých učitelů je nežádoucí. Vystudovat pedagogickou fakultu a stát se učitelem není dnes velký problém, ale stát se dobrým a kvalitním učitelem je už náročné. Jen učitel, který svůj předmět odborně i metodicky ovládá, rozumí tedy svému řemeslu, má rád děti a rád učí, což žáci rychle poznají, jenom ten má potřebnou autoritu a žáky správně motivuje k pracovitosti a zodpovědnosti. Dobří učitelé jsou základem úspěchu ve výchovně-vzdělávacím procesu. Motivace je alfa a omega školy. Nejvíce se žáci naučí od učitele, kterého uznávají pro jeho odborné i morální vlastnosti. Úloha učitele je ve výchově i ve vzdělávání nezastupitelná. Dnes se bohužel ke studiu učitelských oborů nehlásí právě nejlepší absolventi středních škol. Přesto je velmi třeba, aby všechny pedagogické fakulty a další vysoké školy, které vzdělávají budoucí učitele, velmi zvýšily nároky. Podle mého názoru by měly pedagogické fakulty připravovat učitele pro základní školy a filozofické, přírodovědecké fakulty, matematicko-fyzikální fakulta a fakulta tělesné výchovy pro školy střední. Máme u nás celkem 19 fakult, které vychovávají budoucí učitele. Práce učitele v současné společnosti není náležitě oceněna. Stále chybí program profesního růstu učitelů. Chci zdůraznit, že zvýšení platů učitelům je dvojznačné. Nikde není dokázáno, že toto zvýšení platů zkvalitnilo na školách výuku. S učiteli je třeba stále

pracovat. Učitelé se musejí celoživotně vzdělávat. Proto je potřebné, aby ředitelé škol měli finance, a tím možnost vysílat učitele na semináře, konference. Uvědomme si, jak velké absence učitelů byly na školách před třemi lety, když se připravovala státní maturita, jak byla výuka narušována a jak nehorázně velké byly finanční náklady. O efektu silně pochybuji. Jednota systematicky v jednotlivých krajích i celostátně pořádá pro učitele základních i středních škol semináře a konference. Ministr školství Petr Fiala 6. února letošního roku představil plán na zkvalitnění českých škol všech stupňů. Předložil deset kroků, z nichž pět se týká základní a střední školy a pět vysokého školství. Krok druhý se týká posílení zájmu dětí o matematiku a technické obory. Krok pátý - snížení byrokracie a získání více času na výuku. Papír jako mnohokrát už dříve snese všechno, a tak mě jen zajímá, jak a kdo bude sledovat plnění těchto úkolů.

Talenty

Za třetí se zmíním o péči o talenty. Jednota je odborným garantem několika předmětových olympiád a soutěží. Skupiny vysokoškolských a středoškolských učitelů jako členové výborů předmětových olympiád připravují naše reprezentační družstva na mezinárodní olympiády a soutěže. Zdůrazňuji, že družstva na tyto mezinárodní soutěže vysílá Ministerstvo školství. Musí být proto naprostou samozřejmostí a povinností, že náklady v plné výši hradí Ministerstvo školství. Opak je však v současné době pravdou. V loňském roce ministerstvo převedlo na jednotu 80 % nákladů s tím, že zbytek má uhradit Jednota a v letošním roce Jednota dostala jen 68 % nákladů. Chybí nám asi 450 tisíc. Je absurdní, abychom reprezentaci ČR hradili z našich členských příspěvků. V letošním roce finanční náklady dorovnáme, ale tady jasně říkám, že to je naposledy. Pokud v příštím roce ministerstvo finanční náklady nepokryje v plné výši, na některou mezinárodní soutěž české družstvo nevyšleme. Nebude to na mezinárodním fóru naše ostuda, ale ostuda České republiky, potažmo Ministerstva školství. Olympiád se dnes účastní 80 až 100 zemí celého světa. Chci zdůraznit, že Jednota, která organizuje dvě nejstarší olympiády matematickou a fyzikální od roku 1951, resp. 1959, je jediným subjektem, který má pro organizování celkem pěti soutěží odborné předpoklady a potřebnou kapacitu v podobě rozsáhlé sítě učitelů matematiky, fyziky a informatiky, vědeckých pracovníků v těchto oborech a má i mnoho mezinárodních kontaktů. Jednota českých matematiků a fyziků má přirozeně velký zájem v této činnosti péče o zájemce o studium matematiky a fyziky a dalších příbuzných věd i nadále pokračovat. Nechceme nic jiného, než vytvoření nutných podmínek pro organizaci, různá soustředění apod. Organizujeme soustředění nejlepších řešitelů různých kategorií. Z finančních důvodů si musejí účastníci přispět na stravu. Zkusme požadovat na našich hokejistech, fotbalistech, tenistech, že si budou na soustředění hradit stravu. Z čeho by to, chudáci, ze svých platů hradili? Čtyřčlenné družstvo tenistů doprovází určitě 6-10členný doprovodný tým. My máme problémy, když nutně požadujeme, že každé družstvo na mezinárodní olympiádu mají doprovázet dva pracovníci. Obdrželi jste nebo si můžete vzít materiály o české účasti na mezinárodní matematické olympiádě v posledních 10 letech. Další informace vám ve svém krátkém diskusním příspěvku podá předseda komise pro talenty Jednoty pan doktor Jan Kříž.

Maturita

Poslední se chci vyjádřit k nové maturitní zkoušce. Jedním z nejvýznamnějších fenoménů české vzdělávací politiky po listopadu 1989 se stala společná část maturitní zkoušky. Před třemi roky jsme ji jako jasně nepřipravenou politicky rozjeli a nyní za jízdy ji upravujeme, předěláváme a tvoříme, přičemž konečný cíl jsme doposud ještě nestanovili. Takže jedeme někam a vlastně nevíme kam. Jednotná maturitní zkouška pro maturanty tří různých druhů -

malinko to zeštíhlím - gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště je velkým omylem současné školské strategie. Mimo jiné je ve velkém rozporu s oprávněně kritizovanými rámcovými a školními všeobecnými programy těchto škol, které mají jasně jiné vzdělávací cíle. Rozdílné typy vzdělávání, rozdílné programy vyžadují také rozdílnou maturitní zkoušku. Společnou maturitní zkoušku pro všechny druhy středních škol nelze vědecky obhájit a zdůvodnit. Je krokem, který negativně ovlivní úroveň vzdělávání v ČR. Požadované znalosti a dovednosti jsou hluboko pod úrovní, která je u maturitní zkoušky v moha státech - v Polsku, Maďarsku, Slovensku, Rumunsku, Německu, Francii, Velké Británii atd. Je nutné se ptát, na základě jakých vědeckých zjištění došlo k tak výraznému snížení požadované úrovně. Byly vypracovány komparační studie v zemích OECD? Byla problematika maturitní zkoušky z matematiky diskutována s odbornými matematiky vysokých škol z oblasti didaktiky matematiky? Jaká je odborná erudice a vzdělání navrhovatelů takové maturitní zkoušky? Pro gymnazistu je náročnost současné maturitní zkoušky z matematiky demotivující! Nebo je snad cílem chlubit se vysokým procentem maturantů populačního ročníku? Mnohem více je na místě stydět se. Máme stanoven či ujasněn samotný smysl a cíl maturitní zkoušky? Podle mého názoru jejím základním smyslem je systematické a ucelené zopakování základních partií jednotlivých maturitních předmětů se zdůrazněním vzájemných souvislostí. Nosnými předměty vzdělávání na základní a střední škole jsou a musejí být mateřský jazyk, cizí jazyk a matematika. Proto a nejen proto Jednota požaduje, aby se matematika stala třetím povinným předmětem společné části maturity, a to třeba i postupně - nejdříve na gymnáziích a následně na středních odborných školách. Čím dříve, tím lépe pro naše střední i vysoké školy. Pan ministr Petr Fiala uvádí, že to může být nejdříve v roce 2020, takže to může být třeba také v roce 2039. Měli bychom nejdříve upravit rámcové vzdělávací programy gymnázií, pokud je dokonce nezrušíme, a to tak, že zrovnoprávníme minimální dotaci hodin na 12 u všech tří nosných předmětů. Matematika má v současném RVPG jen 10 hodin a není povinným předmětem v maturitním ročníku. Maturitní zkouška z matematiky by měla být zadána na dobu tří hodin - 180 minut - a musí obsahovat v poměru 1:1 úlohy s uzavřenou odpovědí a úlohy s otevřenou odpovědí. Letošní uváděná 20procentní neúspěšnost v matematice mě osobně vůbec nepřekvapuje. Je to však výrok, který nemá správnou vypovídací hodnotu. Je třeba uvádět procento neúspěšnosti zvlášť u gymnázií, zvlášť u středních odborných škol a zvlášť u středních odborných učilišť. Je třeba si uvědomit, že samotná státní maturitní zkouška a zvláště pak v současné podobě kvalitu vzdělávání v žádném případě nezvyší. Bohužel lze předpokládat, že někteří učitelé se mohou zaměřit jen na jednoduché příklady z dosavadních maturitních testů, a tím půjde úroveň znalostí prudce dolů. Měli bychom udělat důslednou analýzu současného stavu a přiznat, co jsme dělali špatně. Velkým problémem po dobu tříleté existence státní maturitní zkoušky je opisování. Dokud Ministerstvo školství a Česká školní inspekce tvrdě nezasáhne proti ředitelům a učitelům škol, na kterých se opisuje, bude se opisovat i dál a budou se vyrábět úspěšní maturanti. Celý maturitní test byl pro gymnázia a střední odborné školy nepřiměřeně lehký. S kolegyní zde přítomnou Janou Plíškovou ze Základní školy Resslera v Pardubicích jsme z maturitního testu vybrali 16 příkladů, které jednoznačně odpovídají probírané látce základní školy. Za úspěšné vyřešení těchto 16 příkladů lze dosáhnout 33 bodů z 50 možných u celého maturitního testu. Jeden příklad omylem zadán nebyl, takže nakonec bylo zadáno 15 úloh s možným ziskem 31 bodů. Maturant byl úspěšný, když získal z 50 bodů aspoň 17, tedy třetinová úspěšnost. Tři žáci dosáhli 25, 17, 17, takže vlastně by odmaturovali jen z 15 příkladů základní školy. A dokonce kolegyně zadala trochu zúžený test i žákům osmého ročníku a tam celkově z 33 žáků 19 dosáhlo aspoň třetinovou úspěšnost. Měli bychom se skutečně nad tímto zamyslet.

Vážení přítomní, děkuji vám, že jste mě vyslechli. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Já také děkuji. Já jsem zatím využil času při tom příspěvku a rozhlížel jsem se po sále a viděl jsem tady známé tváře a asi odhadem tak 12 názorových proudů, jak má vypadat státní maturita.

Ale vzhledem k tomu, že státní maturita jako taková se připravovala už delší dobu, tak bude určitě zajímavý i příspěvek bývalého ministra školství pana profesora Piřhy a já ho teď poprosím k mikrofonu.

prof. PhDr. Petr Piřha, CSc.: Dámy a pánové, dostal jsem 10 minut.

Čas, kdy jsme si nalhávali, že je to v našem školství přímo úžasné, snad končí. Faktický úpadek a vážnou krizi vidí všichni a tvrzení, že přeci jsou i dobré školy a kvalitní absolventi, neříká nic víc, než že řídké výjimky potvrzují pravidlo. Po více než 20 polistopadových letech musíme přiznat, že naše školství je v dezolátním stavu. Protiargument, že v různých mezinárodních srovnáních se pohybujeme v pásmu průměru, je výmluva. V dané situaci, která volá po řešení, nemá smysl hledat viníka, ale má smysl pojmenovat chyby, ke kterým došlo a jejichž neblahé důsledky známe.

Struktura

Za první. Revoluční rozmetání všeho trvale platného namísto odstranění ideologických pout z doby totality. Důsledkem je předimenzování vysokého školství, disproporce středního školství a propad učňovských oborů, množství neuplatnitelných graduovaných lidí a nedostatek středních a nižších kádrů.

Financování

Za druhé. Zavedení financování, které se hodí pro výrobní podniky, nikoliv však pro oblast vzdělávání. Důsledkem je levná výroba špatného zboží, které se obtížně a opětovně recykluje. O degradaci dětí na polotovary, učitelů na obsluhu automatů a absolventů na výrobek ani nemluvíme.

Nárok

Za třetí. Až k absurditám přehnaný výklad práv na vzdělávání, práv dítěte a práv rodičů. Důsledkem je rezignace na skutečnou vzdělanost a současně s tím i znemožnění výchovného působení všech pedagogů a přesouvání zodpovědnosti z rodin na školy.

Byznys

Za čtvrté. Neustálé zavádění inovací, nepromyšlených experimentů, které prosazují lobbystická uskupení školského byznysu. Důsledkem je chaotizace školského systému, kolísání standardu, ale především úplné znechucení učitelských sborů. Za páté. Odklon od meritorních otázek vzdělanosti k populistickému využití a řeknu zneužití dětí pro předvolební kampaň. Důsledkem je dlouhodobé neřešení problémů, které narůstají, a neustálé novelizace, které mění byrokratické postupy. To stále víc zatěžuje školy, ale nic podstatného to neřeší. Současný stav státní maturity je klasickým příkladem situace v našem školství. Jedinou zkouškou nelze nastavit standard pro všechny typy škol. Mnohaleté přípravy a pak změny každý rok uvedly do apatie učitelské sbory, vyděsily nebo demotivovaly žáky. Zákonem byl založen nákladný ústav, který nemá smysl dávající náplň, ale produkuje spousty zbytečných a zavádějících ukazatelů,

kteře jsou municí v nezasvěceném informování a debatách. Otevřely se dveře firmám vzdělávacího byznysu, které využívají mediálně vyvolávané obavy rodičů a určují, co a jak je vyžadováno a zkoušeno. Politická reprezentace se hlasitě ozývá před voliči, ale věci buď nerozumí nebo rozumět nechce a poslouchá hlučné nátlakové skupiny namísto věcné odborníky. Důvěra občanů ve školy klesá a viněni jsou učitelé, kterým je bráněno ve výkonu jejich povolání a jsou uráženi jako odborně neschopní a mravně nespolehliví. Administrativní složitost a délka trvání maturit omezují práci škol.

Slepá ulička

Na legitimní otázku, jak z toho ven, musím na prvním místě říct, že dostane-li se někdo do slepé uličky, musí se vrátit až k rozcestí, kde udělal chybu. Pak už mohu jen upozornit na implikace, s nimiž je třeba počítat. Budeme-li otázky vzdělanosti, školských zákonů a kádrového zajištění národního hospodářství stanovovat podle zisku hlasů v nejbližších volbách, bude dál klesat úroveň škol a vzdělanosti, dojde k vážnému poškození národního hospodářství a těžko řešitelným problémům zaměstnanosti. Budeme-li dál vybízet a nutit školy, aby získávaly žáky, místo aby se žáci snažili dostat na nejkvalitnější školy a udržet se tam, bude se naše školství dál proměňovat v zábavní byznys. Budeme-li měřit kvalitu vzdělanosti počtem diplomů, dojde k jejich inflaci, vzdělanost poklesne a elity se utopí v průměru. Jednotlivci se budou prosazovat individuálně a zcela neinstitučně. Nevrátíme-li do základního a středního školství řád a nedáme-li učitelům potřebná práva a dokonce i ochranu zákonnou cestou, ani nejlepší z nich neobhájí svou stavovskou prestiž, budou na svou práci rezignovat tak, jak se to již děje. Pak se ovšem musíme vzdát jakéhokoliv požadavku na výchovu dětí a mládeže a prohloubíme mravní krizi společnosti. Pokud navazující školy neurčí požadavky na znalosti žáků ve stupni předchozím, nebudou nižší stupně vědět, co mají učit, a nevytvoří potřebné základy pro další vzdělávání. Můj čas je vyčerpán. Seznam implikací nikoliv. Proto provedu jejich zobecnění. Nevrátíme-li se k rozumu a nezačneme respektovat skutečnost, budeme se dostávat na stále vyšší úroveň papírovacího výkaznictví, jednoho dne z ní spadneme na realitu, která zůstane neměnně pevná a rozpláceme se jako přezrálá nahnílá máslovka. Devět a půl minuty. Piťha. (Dlouhý potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: ..... A nyní má prostor pro vystoupení pan docent E. Fuchs, předseda SUMA.

doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., předseda SUMA: Dobrý den, vážené kolegyně, vážení kolegové, vážený pane předsedající, já se ... omezím jenom na několik problémů a otázek, zejména k maturitě a ke vzdělávání učitelů.

...

Jsem dalek toho, abych tvrdil, že všichni učitelé jsou vynikající, konec konců naše fakulta - a já působím na Masarykově univerzitě v Brně, která pořád předstírá, že je špičkovou kamennou univerzitou, a přitom je studiu dneska přijímáme každého, kdo projde kolem vrátnice a umí se podepsat. To je prostě důsledek nesmyslného systému financování, který byl před jistou dobou nastaven, jak o tom hovořil pan profesor Piťha, a ačkoliv to všichni dávno dobře víme a víme, jak je to demotivující od základních škol po vysoké, tak prostě asi chybí politická vůle tuhle věc změnit.

...

...některá stanoviska může vydávat jenom ten, kdo vůbec nepochopil komplikovanost role učitele a jeho vzdělávání. Jsou to ideje typu, že k výchově učitele by mohlo stačit bakalářské vzdělání - nerozumím - a pak ještě zruďnější tendence, že kvalitní učitel všeobecně vzdělávacího předmětu se vytvoří z vysokoškolského absolventa jiného vzdělávacího programu

tak, že se mu přidá nějaký pedagogicko-psychologický základ. Tak můžeme vytvořit instruktora lyžování nebo prodavače rajčat, ale nikoliv kvalitního učitele. A konečně poznámku, která patří k mým oblíbeným tématům. Opravdu dovolíme, aby do problematiky vzdělávání a všeho, co s tím souvisí zásadním způsobem, zasahovali obchodníci se vzděláváním, jejichž jediným motivem je zabránit státu provést politické kroky, které by mohly ohrozit jejich zisky? Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Také děkuji. Vzhledem k tomu, že to tady zaznělo již vícekrát, obchodníci se vzděláváním, možná to je téma pro nějaké další veřejné slyšení.

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Nyní má slovo pan doktor J. Kříž a připraví se paní Jana Jílková.

RNDr. Jan Kříž, Ph.D., Univerzita Hradec Králové: Děkuji za slovo. Dobré odpoledne, dámy a pánové. Dovolte mi velmi stručně navázat na vstoupení předsedy Jednoty českých matematiků a fyziků pana doktora Kubáta na téma, které se přímo netýká státních maturit, ale spadá mezi cíle dnešního veřejného slyšení. Jedním z vážných důvodů, se kterými se ČR v současnosti potýká, je nedostatek kvalifikovaných pracovníků v oblasti přírodních věd a techniky doprovázený klesajícím zájmem o studium matematiky, fyziky a technických disciplín. Účinnou cestou, jak motivovat zájem studentů o tyto obory, je vyhledávání a systematická práce s talentovanými žáky. Bohužel je nutno konstatovat, že přímé plošné vyhledávání matematických a fyzikálních talentů a systematická práce s nimi již od vyšších ročníků základní školy v ČR prakticky neexistuje. Jediným nástrojem tak zůstává pořádání soutěží pro talenty. Jednota českých matematiků a fyziků odborně a organizačně zajišťuje řadu takovýchto soutěží. Dvě nejstarší předmětové olympiády zde byly už jmenovány: matematická olympiáda a fyzikální olympiáda. Ačkoliv je organizací soutěží Jednota pověřena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, bohužel finanční podpora ze strany ministerstva začíná být v posledních letech nedostatečná. Je tedy správné, aby občanské sdružení, jehož příjmy tvoří prakticky pouze členské příspěvky, dotovalo organizace soutěží z vlastních prostředků? Jak je možné, že finanční podpora sportu stejného ministerstva je stonásobně vyšší, než podpora veškerých soutěží pro talentovanou mládež, tedy nejen těch, které organizuje Jednota? Dovolte mi ještě se zmínit o mezinárodních kolech olympiád. Z průzkumu, který jsme provedli mezi organizátory fyzikální olympiády na Slovensku, v Polsku, v Německu, Rakousku a Maďarsku vyplývá, že jsme jedinou zemí v regionu, jejíž Ministerstvo školství plně neuhradí účast svých reprezentantů na mezinárodních olympiádách. Nemenším problémem zůstává vyjasnění si vzájemných vztahů. V současném modelu družstvo na mezinárodní olympiádu vysílá Jednota českých matematiků a fyziků z pověření Ministerstva školství, ne tedy ministerstvo. Jde tedy o reprezentaci ČR, nebo jde o reprezentaci Jednoty českých matematiků a fyziků? Dle našeho názoru by bylo správné, aby družstvo vysílala na návrh Jednoty ČR prostřednictvím Ministerstva školství, a tedy by i ČR nesla odpovědnost za své reprezentanty během jejich pobytu v zahraničí. Podrobnější informace jsou k nalezení ve stanovisku, které naleznete na stole po mé levé ruce, nebo jste ho dostali do ruky. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

...

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. A to byla poslední diskutující a teď ještě budou mít možnost vystoupit panelisté, pokud budou chtít. Není to nutné. A poprosím jenom opravdu o krátkost a věcnost. Chtěl vystoupit pan profesor P. Piřha. Klidně můžete z místa.

prof. PhDr. Petr Piřha, CSc.: My jsme tady strávili poměrně dost času a za podstatné bych považoval, že maturity, ať už budou jakkoliv zformovány, mají ukázat úroveň absolventů, nikoliv škol. Školy si budou budovat svou prestiř kvalitou svých absolventů, to jistě ano, ale musíme si uvědomit, že do práce jdou absolventi, nikoliv školy. Pro kulturnost země je kardinální vzdělanost a to vzdělanost většiny. Ta musí být základní, a proto si myslím, že by měl být vypracován jednotný standard pro absolventy povinné školní docházky, a právě tak jako v té době dostávají děti občanku, by měli mít certifikát o tom, že zvládly základní školu. Co jsem tady stále s větší bolestí zjišťoval, je všeobecná nedůvěra. Učitelé falšují, žáci podvádějí, rodiče chtějí úspěch a klídek. Za této situace se pak těžko bude cokoliv vážně dělat. A konečně bych řekl, že jsme vytaveni něčemu, co jakoby stojí úplně mimo a přitom nás to všechny unáší směrem, který je neblahý, a to je celospolečenský propad zájmu o vzdělání. Tady je neustálá dvacetiletá mediální masáž, která určuje, kdo je úspěšný a jak má být vybaven, a ten úspěšný je vlastně nepostižitelný podvodník, popř. nějaký bavič a žvanil. Jestliže takto nastavíme zájem společnosti, tak se nám bude těžko budovat školství. Vede to bohužel ještě k něčemu, a to je k pohrdání poctivými lidmi, kteří znají své limity a plně chtějí využít svých skutečných kvalit. Děkuji. (Potlesk.)

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Ještě chtěl dvě věty pan doktor J. Kubát. Prosím.

RNDr. Josef Kubát: Dámy a pánové, dnešní debata mě utvrdila v tom, že jedna úroveň maturitní zkoušky je v podstatě nemožná. Já bych začal od středních odborných učilišť, kde bychom měli skutečně zvážit v těch oborech, zda maturita ano, či ne, zda nebude mnohem výhodnější mít skutečně kvalitně připraveného - teď mi to promiňte, když řeknu řemeslníka, který svoji profesi bude ovládat s tím, že když bude chtít, bude na to mít, bude mít zájem atd., tak se může přihlásit třeba do třetího ročníku odborné školy a tu správnou řádnou maturitu si dodělat. Děkuji. (Potlesk.)

...

Senátor Marcel Chládek, předseda výboru: Děkuji. Co říci závěrem? Ona nejenom ta mistrovská zkouška nebude jednoduchá, to je na jinou debatu, protože nemůže skončit po vyučení mistrovskou zkouškou, ale tak jako je to v zahraničí, absolutoriem, pak odejít třeba na dva na tři roky do praxe a pak skládat mistrovskou zkoušku. Musí tam být zachována prostupnost, ale aby měl možnost třeba jít na vysokou školu bakalářského typu, ale to už je opravdu na jinou debatu. Sami jste viděli, že nás nečeká jednoduchá cesta za úpravou u státní maturity. Padla tady celá řada názorů. Já pevně věřím, že to Ministerstvu školství pomohlo dnes ke směřování další debaty, a doufám také, že se nevidíme naposledy a že se rádi zase zúčastníte některého dalšího veřejného slyšení na téma školství. Děkuji všem panelistům a vám za pozornost. (Potlesk.)